

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 30/2002
23.8.2002

Asia: Virkasuhteen irtisanomista ja virantoimituksesta pidättämistä koskeva oikaisuvaatimus

Virasto: Sisäasiainministeriö

Päätös, johon haetaan oikaisua:

Sisäasiainministeriön 24.4.2002 tekemä päätös, jolla A:n virkasuhde on irtisanottu ja hänet on välittömästi irtisanomisen jälkeen pidätetty virantoimituksesta.

Oikaisuvaatimus:

A on pyytänyt irtisanomispäätöksen ja virantoimituksesta pidättämistä koskevan päätöksen kumoamista.

Asian käsittely:

Sisäasiainministeriö on antanut asiasta vastineen ja A on sen jälkeen antanut vastaselityksensä.

Virkamieslautakunnan ratkaisu:

Perustelut:

A:n virkasuhde Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen apulaispoliisipäällikkönä on sisäasiainministeriön päätöksellä 24.4.2002 irtisanottu hänen käyttäytyttyään poliisina vapaa-aikanaan tavalla, jonka seurauksena poliisin arvo on

kärsinyt ja menetettyään näin edellytyksensä uskottavasti ja yleistä luottamusta herättävällä tavalla toimia apulaispoliisipäällikkönä ja vastata virkaansa kuuluvista tehtävistä. A on samalla pidätetty virantoimituksesta siinä määrin soveltumattomana tehtävänsä, ettei virantoimitusta ole voitu jatkaa.

Valtion virkamieslain (750/94) 14 §:n mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. Saman lain 25 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen ei saa irtisanoa virkasuhdetta virkamiehestä johtuvasta syystä, ellei tämä syy ole erityisen painava. Hallituksen esityksen valtion virkamieslaiksi (HE 291/1993 vp) mukaan irtisanomisperusteen olemassa oloa arvioitaessa on kuitenkin otettava huomioon valtion palveluksessa olevien virkamiesten toisistaan poikkeaviin tehtäviin kohdistuvat erilaiset vaatimukset.

Poliisiasetuksen (1112/1995) 13 § 2 momentin mukaan poliisimiehen on virassa ja yksityiselämässään käyttäydyttävä siten, ettei poliisin arvo siitä kärsi.

Valtion virkamieslain 40 § 2 momentin 4 kohdan mukaan virkamies voidaan pidättää virantoimituksesta välittömästi irtisanomisen jälkeen, jos irtisanomisen perusteena oleva teko tai laiminlyönti osoittaa virkamiehen siinä määrin soveltumattomaksi tehtävänsä, ettei virantoimitusta voida jatkaa tai jos virantoimituksen jatkuminen irtisanomisajan voi vaarantaa kansalaisen turvallisuuden.

Selvitys tapahtumista

Sisäasiainministeriö on päätöksellään 24.4.2002 irtisanonut apulaispoliisipäällikkö A:n Jyväskylän käräjäoikeuden tuomittua hänet 10.4.2002 rattijuopumuksesta sakkoon ja ajokieltoon. Sisäasiainministeriö on katsonut A:n teolla sen laatu ja luonne sekä A:n virka-asema ja hänen virkatehtäviensä luonne ja esimiesasema huomioon ottaen olevan olennaista vaikutusta A:n viranhoidon edellytyksiin tehtävässään. A:n moitittava menettely on sisäasiainministeriön mukaan luonteeltaan sellainen, että A ei enää ole sen erityisen luottamuksen arvoinen, jota hänen korkea virka-asemansa poliisina, virkaan kuuluvat tehtävät ja yleinen etu edellyttävät.

A on oikaisuvaatimuksessaan katsonut olevan vaikea päätyä lopputulokseen, että virkamieslain tarkoittama erityisen painava syy irtisanomisen perusteena toteutuisi sakkorangaistuksella sovitettavan teon kohdalla, ellei jotain muuta erityisen merkittävää tekijää ole olemassa. Ajoon ei ole liittynyt mitään poikkeuksellista eikä vaaratilannetta ole aiheutunut kenellekään. Irtisanominen on A:n mukaan seuraamuksena suhteeton tekoon nähden. Rike, johon hän on syyllistynyt, ei millään tavoin osoita, että hänen mahdollisuutensa suoriutua virkatehtävistään olisivat tosiasiallisesti heikentyneet. Tulkintaa ei pitäisi tehdä siten, että korkean virka-aseman perusteella olisi olemassa lain tarkoittama erityisen painava syy toisin kuin alemmassa virkatehtävässä olevan kohdalla.

A on oikaisuvaatimuksessaan painottanut sitä, että irtisanomista vastaan puhuu ennen kaikkea hänen moitteeton työhistoriansa, arvostettu asiantuntija-

asemansa sekä merkittävät ansiot erityisesti kansainvälisten tehtävien hoidossa. A:n mukaan hänen henkilökohtaisen työtilanteensa muodostamalla paineella ja työuupumuksella osaltaan on todennäköisesti ollut vaikutusta rattijuopumukseen syyllistymiseen liittyvässä arviointivirheessä.

A on lisäksi katsonut virkamiesten tasapuolisen kohtelun edellyttävän, että samankaltaisissa tapauksissa heitä kohdellaan samalla tavalla. A:n mukaan tämä toteutuu varmimmin siten, että rikosoikeudellista tulkintarajaa törkeän ja tavallisen rattijuopumuksen välillä noudatetaan.

A:n oikaisuvaatimukseensa liittämän 30.4.2002 päivätyn psykiatrian erikoislääkärin kirjoittaman lääkärinlausunnon mukaan ”A on ollut työuupunut kevään 2002 aikana ja sillä on ollut todennäköisesti vaikutusta rattijuopumukseen syyllistymiseen liittyvässä arviointivirheessä”.

Sisäasiainministeriö on vastineessaan todennut, että irtisanomisen edellytyksiä harkittaessa irtisanomiseen johtanutta tekoa ja tekohetken olosuhteita on arvioitava kokonaisuutena. Arvioinnissa ei voida kaavamaisesti tukeutua rikosnimikkeeseen tai saadun rangaistuksen laatuun tai määrään. A:n veren alkoholipitoisuus oli hyvin lähellä törkeän rattijuopumuksen rajaa, jolle voidaan antaa painoarvoa tapauksen harkinnassa.

Poliisimiehille on sekä valtion virkamieslain esitöissä että oikeuskäytännössä asetettu muita virkamiesryhmiä korkeammat nuhteettomuusvaatimukset. Esimiesasemassa olevilla korostuu edelleen vastuu käyttäytymisestä myös yksityiselämässä. Eri virkamiesryhmien esimiesasemassa olevia ei sisäasiainministeriön mukaan myöskään voida ratkaisukäytännön valossa suoraan verrata toisiinsa, vaan poliisien erityinen käyttäytymisvelvoite korostuu tässäkin vertailussa.

Oikeudellinen arviointi

Irtisanomisperusteen olemassaoloa arvioitaessa on otettava huomioon virkamiesten toisistaan poikkeaviin tehtäviin kohdistuvat erilaiset vaatimukset ja tehtävistä johtuvat erityiset edellytykset. Eräiden virkamiesten asema ja valtuudet ovat sellaisia, että heidän tulee nauttia erityistä luottamusta. Tällaisten virkamiesten, mm. poliisien, osalta käyttäytymisvelvoitteen on katsottu ulottuvan myös heidän vapaa-aikaansa. Myös silloin, kun irtisanomisen perusteena on teko, josta virkamiehelle on tuomioistuimessa tuomittu rangaistus, viranomaisen on virkamiehen käyttäytymisen moitittavuutta arvioidessaan harkittava teon merkitystä virkasuhteen jatkamisen edellytyksille kokonaisuutena. Arvioinnissa on erityisesti otettava huomioon teosta viranomaisen toiminnalle aiheutunut aineeton vahinko, joka voi ilmetä yleisön viranomaistoiminnan legitimitettiin kohtaan tunteman luottamuksen heikentymisenä.

Tasapuolisen kohtelun osalta virkamieslautakunta toteaa, että Suomen perustuslain 6 §:ssä perusoikeutena turvatun kansalaisten yhdenvertaisuuden sisältönä on kielto asettaa ketään ilman hyväksyttävää perustetta eri asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella. Virkamiesten tasapuolista kohtelua koskeva erityissäännös on valtion virkamieslain 11 §:ssä (viim. muut. 692/1995). Lainkohdan mukaan ketään ei saa perusteettomasti asettaa toisiin nähden eri asemaan syntyperän, kansalaisuuden, sukupuolen, uskonnon, iän

taikka poliittisen tai ammattiyhdistystoiminnan taikka muun niihin verrattavan syyin vuoksi. A on esittämällä oikeuskäytännöstä ja hallintokäytännöstä esimerkkejä erilaisista tapauksista, joissa virkamiehen moitittavat teot eivät ole johtaneet irtisanomiseen, pyrkinyt osoittamaan tasapuolisen kohtelun edellyttävän, ettei hänen osaltaan irtisanomista voida pitää lainmukaisena. Tämä käytäntö ei kuitenkaan virkamieslautakunnan käsityksen mukaan osoita, että A:n oikeutta tasapuoliseen kohteluun olisi loukattu tai että asiassa muuten olisi menetelty yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisesti.

Syyllystyessään rattijuopumukseen A on korkeassa esimiesasemassa olevana virkamiehenä laiminlyönyt valtion virkamieslaissa asetetun velvollisuuden käyttäytyä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. A on samalla laiminlyönyt poliisiasetuksessa asetetun käyttäytymisvelvollisuuden, koska hänen käyttäytymisensä on ollut luonteeltaan sellaista, että poliisin arvo on voinut siitä kärsiä. A:n teko on hänen asemansa huomioon ottaen ollut omiaan johtamaan hänen viranhoitoaan kohtaan tunnetun yleisön luottamuksen menettämiseen ja tämä seikka erityisesti on myös osoittanut A:n siinä määrin soveltumattomaksi tehtävänsä, ettei virantoimitusta ole voitu jatkaa. Näitä seikkoja on pidettävä painavampina kuin A:n saaman rangaistuksen lievyyttä ja A:n esittämiä tekoon johtaneita henkilökohtaisia syitä sekä hänen ansiokasta virkauraansa.

Virkamieslautakunta katsoo, että A:n virkasuhteen irtisanomiselle on ollut erityisen painava syy ja että päätös virkasuhteen irtisanomisesta on siten voitu tehdä. A on myös voitu pidättää virantoimituksesta soveltumattomana tehtävänsä.

Päätös:

Oikaisuvaatimus hylätään.

Sovelletut lainkohdat:

Valtion virkamieslaki 14 §, 25 §:n 2 momentti ja 40 § 2 momentin 4 kohta
Poliisiasetus 13 § 2 momentti

Muutoksenhaku:

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Virkamieslautakunnan päätös oli yksimielinen ja siihen ottivat osaa puheenjohtaja Jukarainen, jäsenet Kulla, M.Nieminen, Paanetoja, Sipiläinen, Staffans ja Äijälä sekä varajäsenet Jalava ja Komulainen.